

ශ්‍රී. ඩබ්. එ. 2556 බිහර මස කලාපය, රා. එ. 2012 ක් වූ සැප්තැම්බර් මස 29 වන දින වැලිගම ශ්‍රී සුගත ශාන්තිසේවා සංඝදායේ නිර්මාතෘ ගරු ශාච්ච සභාපති ටී. ඩබ්ලිව්. ඒ. කල්යාණ වසන්ත මහතා විසිනි.

අවිදු අඳුර දුරකරන සොඳුරු දහම
 සංයුතත නිකාය අවිජජා පහාන සූත්‍රය

ධම්මාමි පින්වතුනි,

2012 වසරට යෙදෙන බිහර පුර පෝදනය අදයි. ධම් ස්වාමී වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්තරා හිඤ්ඤා වහන්සේ නමක් විමසූ කාරණයක් උදෙසා දේශනා කරන ලද දහමක් අද මෙම දහමි පණිවුඩයට මාතෘකා කර ගතිමි. මෙය සූත්‍ර පිටකයේ සංයුත්ත නිකායේ හතරවෙනි කොටසට අයිති දේශනාවක්. 'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර වැඩ වාසය කරන දිනෙක එක්තරා හිඤ්ඤා වහන්සේ නමක් පැමිණ වැඳ එකත් පසෙක හිඳිමින් අභනව. 'ස්වාමීනි උ භාග්‍යවතුන් වහන්ස, කෙනෙකුට අවිද්‍යාව (= නොදැනීම) දුරු වෙන්නේ විද්‍යාව (= දැනුම) ඇති වෙන්නේ ජිවිතය කොයි විදියට දැනගන්න කෙනාට ද? දකින කෙනාටද ? යනුවෙන් ඉතා කෙටියෙන් අභනව. බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ පිළිතුරු වශයෙන් දේශනා කරනව.

මහණ ඇස අනිත්‍ය (= අස්ථිර) වශයෙන් දැනගන්න, අනිත්‍ය වශයෙන් දැකින්න , එවිට අවිද්‍යාව නැතිවෙනව විද්‍යාව උපදිනවා.

එසේම ඇසට පෙනෙන රූප, ඇසේ ඇතිවන විඤ්ඤාණය (=ඇස නිසා ඇතිවන දැනුම), ඇසයි, රූපයි ,විඤ්ඤාණයි එකතුවී ඇතිවන ස්පර්ශය, ඉහත කී ස්පර්ශයෙන් හටගන්නා සැප හෝ දුක් හෝ මධ්‍යස්ථ වූ (=උපේක්ෂා) යන විඳිම් අනිත්‍ය ලෙස දැන අවබෝධ කරන්න අනිත්‍ය ලෙස දැකින්න. මේ විඳියට ආයතන හයෙන් ඉතිරි ආයතන පහ දිහාද එනම්, කණ, නාසය, දිව, කය මනස අනිත්‍ය ලෙස දැනගන්න දැකින්න.

01. (චක්‍ඛු) ඇසට ජේන රූප ඇසේ විඤ්ඤාණය ඇසේ ස්පර්ශය අනිත්‍ය ලෙස දැනගන්න දැකින්න

02. (සොත) කණට ඇසෙන ශබ්ද කණෙහි විඤ්ඤාණය කණෙහි ස්පර්ශය අනිත්‍ය ලෙස දැනගන්න දැකින්න

03. (ඝාණ) නාසයට දැනෙන ගඳ සුවඳ නාසයේ විඤ්ඤාණය නාසයේ ස්පර්ශය අනිත්‍ය ලෙස දැනගන්න දැකින්න

04. (පිටිහා) දිවට දැනෙන රස දිවේ විඤ්ඤාණය දිවේ ස්පර්ශය අනිත්‍ය ලෙස දැනගන්න දැකින්න

05. (කාය) ශරීරයට දැනෙන පහස කයේ විඤ්ඤාණය කයෙහි ස්පර්ශය අනිත්‍ය ලෙස දැනගන්න දැකින්න

06. (මන) මනසට දැනෙන අරමුණු මනසේ විඤ්ඤාණය මනසේ ස්පර්ශය අනිත්‍ය ලෙස දැනගන්න දැකින්න

එමෙන්ම 'ඇසේ, කනේ , නාසයේ, දිවේ , ගර්ථයේ, මනසේ යන ආයතන හයෙහි වෙන වෙනම එම ආයතනයන් , අරමුණත්, එහි විකද්‍ර්ෂාණයත් එහි ස්පර්ශයත් නිසා යම් කිසි දුකක් සැපක් එසේ නැතිනම් දුක් නොවුත් සැප නොවුත් යම්කිසි විඳීමක් වේද එයද අනිත්‍ය ලෙස දැන අවබෝධ කරගන්න දැකින්න එවිට අවිද්‍යාව දුරුවේ. විද්‍යාව පහළ වේ.

එම හික්ෂුන් වහන්සේට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ විදියට ගැඹුරු කාරණයක් ඉතා සරලව ඉදිරිපත් කළා. සසර දුකින් මිදීමට ජීවිතය දකින විදි මේ බුද්ධ දේශනාව තුළින් ඉගැන්වෙනවා. සමහරවිට ඇතැමුන්ට දැනෙන්න පිළිවනි මේ දහම් පත්‍රිකාවේ මීට වඩා අලංකාර බණ කථාවක් තිබුනා නම් කොච්චර සුන්දරද? මෙය ඉතා ගැඹුරුයි කියලා. ඒක තමයි අපේ හිතේ ස්වභාවය. සංසාරේ වැඩියෙන් බණ අහන කොටත් පුරුදුවෙලා තියෙන්නේ සුන්දරකම ප්‍රණීත කම, අලංකාරකම, හැමදාම එහෙම හිතුවොත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපිට පෙන්වා දුන් මග කවදාවත් දැකින්න දැනගන්න ලැබෙන්නේ නැහැ. අලංකාර බණ කථා නරක දෙයක් නෙව්, ඒවා තිබෙන්නේ මේ ගැඹුර දැකීමටයි.

දැන් අපි බලමු මේ ධර්ම න්‍යාය අපේ ජීවිතයට එකතු කරගන්න විදි. බුදුහාමුදුරුවෝ විටෙක දේශනා කර තිබෙනව ' මම ධර්මය දේශනා කරන්නේ ඔරුවකට උපමා කරලා ඇයි? උ ඒ ඔරුවකට ධර්මය උපමා කරන්නේ එතෙරවීම සඳහා කුමකින් එතෙර වීම ටද? නිතර දුක් දෙන සසර නැමති දුකෙන් එතෙරවීමට ඒ එක්කම උන් වහන්සේ වචන දෙකක් පැහැදිලි කරනවා. 'නිතතරනථාය නො ගහනථාය අල්ලගන්න නොවේ. අතහැරීමට යි. එසේ නම් 'අවිජ්ජා පහාන යන්නෙහි තේරුම නොදන්නාකම නැතිකිරීමයි. නොදන්නේ කුමක්ද? දුඃඛාදී අටතැන නොදන්නා කමයි. එනම්,

01. දුකෙබ අකද්‍ර්ෂාණං - සත්වයන් උපදින කාමලෝක 11 කි . රූප ලෝක 16 කි. අරූප ලෝක 04 කි. මේ 31 ක් හවයන් තුළ පවතින එනම් සංසාරයේ රූප, වේදනා, සකද්‍ර්ෂා, සංඛාර, විකද්‍ර්ෂාණ යන උපාදාන 05 නොසිඳි පවති. මෙහි ඉපදීම, දිරීම මරණාදී දුක් නිතර පවතින නමුත් එහි

යථා තත්වය යම් සිතක අවබෝධ කර ගැනීමට ඉඩ නොදී ඇත්ත වසා දැමීම අවිද්‍යාව හෙවත් මෝහයයි.

02. දුකඛ සමුදයෙ අකදුකදාණං - හේතුවකින් සහ ඵලයකින් හටගන්නා වූ ඉහත කී සියලු භවයන්හිදී දුක උපදවන තෘෂ්ණාව (=ආසාව) බවද එය දුකට හේතුව බවද, නොදන්නා කම අවිද්‍යාවයි.

03. දුකඛ නිරෝධෙ අකදුකදාණං - ඉහත කී ස්ථානයන් හිදී ඇතිවන දුක් සඳහා හේතුවන ආසාව නැතිකිරීම 'නිරෝධ' යයි. ඒ නිවනයයි. සංසාර චාරක නම්වූ සසර සැරිසරණ දුඃඛ රෝධය ඒ නිවන තුළ නැත. දුක් නැමති පකදවසක්‍යධ දුක, ව්‍යුති - ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් නොපවතී. මේ දුකින් මිදීමේ පිළිවෙත පිළිබඳ යම් දැනීමක් නැතිනම් එය අවිද්‍යාවයි. මෝහයයි. අනුවණ කමයි.

04. දුකඛ නිරෝධ ගාමිණියා පටිපදාය අකදුකදාණං - ඉහත කී දුක නිරුද්ධ කිරීම සඳහා පිළිපැදිය යුතු ප්‍රතිපත්ති ආයඝී මාගීය හෙවත් සෝවාන් - සකෘදාගාමි- අනාගාමි - අරහත් යන ලොව්තුරා කුසල් සිත් සතර ඇතිකරගන්නා එකම පිළිවෙත නම් වූ ආයඝී අශ්ඨාංගික මාගී සත්‍යයෙහි යම් නොදැනීමක් වේද එය මෝහයයි. අවිද්‍යාවයි.

05. පුබ්බතෙන අකදුකදාණං - සසර පැවැත්ම යනු උපාදානස්කන්ධ පහක් වශයෙන් පැවැත්මයි. වතීමාන ජාතියෙහි අතීතවූද, අතීත ජාතීන්හිදී ද ස්කන්ධයන් වශයෙන් පවතින බව නොදැනීම මුළාවකි. මෙය සත්වයන්ගේ සිත් සතන්හි ඝන වලා පටලයක් සේ පවතී. මේ නිසා අභිඤ්ජාලාභි මහා ප්‍රඤ්චන්තයින් ද, මුළාවී ගාස්වතාදී මිට්‍යා උපදවා ඇත.

06. අපරතෙන අකදුකදාණං - ඉහත අතීත පමණක් නොව අනාගත ස්කන්ධ පරම්පරාව පිළිබඳව ද තතු නොදැන මුලා වීමයි. මෙය අවිද්‍යාවයි.

07. ප්‍රබන්ධනපරනෙත අකදකදාණං - අතිත අනාගත ස්කන්ධ දෙකොට්ඨාසයම වසන්නා වූ මෝඩකම හෙවත් මුළාවයි. බුදුහිමියන් ජීවමාන කළ 62 ක් මිට්‍තා පිලිගැනීම් උපදවා ඇතිබව දහමේ දැක්වේ. මෙය සත්‍ය නොදැකීමේ අවිද්‍යාවයි.

08. ඉදපපච්චයතා පටිච්ච සමුපපනෙනසු ධමෙමසු අකදකදාණං මෙයින් දැක්වෙනුයේ බුදු දහමේ හරය වන හේතුවල දහම හෙවත් පටිච්ච සමුත්පාදය පිලිබඳ දැනුම ඇතිකර ගැනීමට නොදී වසා දැමීමයි. සැම බෞද්ධයෙකුම යම් පමණකින් හෝ ඇතිකර ගතයුතු දැනුමකි එය නොදන්නාකම අවිද්‍යාවයි.

ඉහත දැක්වූ මේ දුකබාදී අට නොදන්නාකම අවිද්‍යාවයි. මෙය ඇතිවීමට ප්‍රධානවශයෙන් හේතුවන ප්‍රධාන කරුණු 05 කි එනම්, නිවරණ ධර්ම පහයි.

01. කාමච්ඡද - කම්සැපතට ඇති ආශාව

(2) ව්‍යාපාද = තරඟව

(3) ටීන මිද්ධ = වියඪී නැතිකම

(4) උදධච්චකුකකුච්ච = සිතෙහි නොසන්සුන්කම (කළ පවු සහ නොකළ කුසල් පිලිබඳව පසුතැවිල්ල)

05. විචිකිච්ඡා = බුද්ධාදී අටතැන පිලිබඳව සැකය.

දැන් අපි බලමු. අවිද්‍යාව දුරුකර විද්‍යාව පහළ කර ගන්න. අපි කළ යුත්තේ කුමක් ද? කියා පළමුවෙන්ම කළ යුත්තේ ධර්මය පරිහරණය කරන විදී අවබෝධ කරගන්න ඕන.

මෙයට හොඳ උපදේශය කලාම සූත්‍රයෙන් ගත හැකිය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ කාලයේ කාලාම කියල ගමක් තිබුණා. ඒ ගැමියො කාටවත් රවට්ටන්ත බැරි කදාණුවන්හ පිරිසක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ නුවරට වැඩම කරපු වෙලාවේ උන්වහන්සේට වැදලා කියනවා. ස්වාමීනි ඔබ මේ ගමට එක එක ආගම් වල ඇත්තන් ඇවිත් ඒ අයගෙ දහම හරි බවත් අනික් අයගේ දහම වැරදි බවත් කියනවා. අපිට සැකයි, ඒ නිසා ස්වාමීනි උ, අපිට හරි කවුද? වැරදි කවු ද කියලා කියා දෙන්න කියලා . ඉල්ලුමක් කළා.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා. කාලාමයෙනි, ඔබම නිදහස්ව තේරුම් ගන්න. යමෙකුගෙ සිත තුළ කාමාශාව, තරඟ, මෝඩකම, ඇතිවෙනම් එය යහපතට ද, අයහපතට ද හේතු වෙන්නේ කියා කල්පනා කරලා උත්තර දෙන්න . 'අයහපතටයි ස්වාමීනි උ, 'ඒ ලෝභාදී අකුසලයන් පවතින සිතින් ප්‍රාණභාතාදිය කරයි නම්, එය දුකට ද?, සැපට ද?, හේතුවන්නේ (? 'දුකටයි. ස්වාමීනි උ , 'එය වැරදිද? නිවැරදිද (? , (වැරදියි ස්වාමීනි උ ඉන්පසු යහපත් පැත්ත ගැන ද විමසා කාලාමයින්ගේ සිතෙන්ම උත්තරය ලබා ගන්නා. එහෙමනම් කාලාමයෙනි, ඔය විදියට නුවණින් දැන ගන්න නුවණින් දැකින්න. එක එක්කෙනා කිව් නිසා පරපුරෙන් ආව නිසා. න්‍යායට ගැලපෙන නිසා. පොත පතේ තිබෙන නිසා. මතයට ගැලපෙන නිසා. ආදී වශයෙන් බලන්න එපා. තම සිතින් යෝනිසෝ මනසිකාරයෙන් දැකින්න කියල ප්‍රායෝගිකව අවබෝධ කළා. උන්වහන්සේ එදා ඔවුන්ගේ සිතටම ලෝභ,ද්වේශ, මෝහ වැරදි බවත් අලෝභ, අදෝශ, අමෝහ, නිවැරදි පැත්ත බවත් වදාළා කාලාමවරු දිවි හිමියෙන් තෙරුවන් සරණ ගියා.

ධර්මය තම සිතට ගලපගන්න විදි උන්වහන්සේ කාලාම සූත්‍රයෙන් පෙන්නුව ඒ සඳහා බුද්ධිමත් වෙන්න ඕන. බුද්ධි හිත වෙලා බැහැ.

අවි[භ] පහාන සූත්‍රයේ මුලදීම කියනව ඇස අතිත්‍ය ලෙස දැනගන්න දැකින්න. එකෙනෙහිම විද්‍යාව පහළ වෙනවා. කණ, නාසය දිව ශරීරය මනස, යන ආයතනයන් දිනාවද එසේ බලන්න. යනුවෙන් පැහැදිලි වෙනවා.

ලෝකයේ සත්වයෝ එසේ නොබලන නිසා දුක නැවත නැවත ඇති වෙනවා. තම ඇසට තමා ප්‍රියකරන යමක් දර්ශනය වුනොත් ඒ සමග ඇලීමද අප්‍රිය යමක් සමග ගැටීමද අපේ ස්වභාවයයි. එය නුවණින් දකින්නේ නම් දැනගන්නේ නම් ඇලීමෙන් සහ ගැටීමෙන්, ඇතිවන උපදින අවිද්‍යාවට වඩා නොඇලීමෙන් නොගැටීමෙන් ඇතිවන සැනසීම තම සිතට දැනෙනවා එය තම සිතට දහම ගලපා ගැනීමයි.

අප ජීවත් වෙන්නේ ධර්මයට බාධා කරන නුවණ නැතිකරන මෝඩකම ඇතිකරන සමාජයක ඒ නිසා තමයි බුදු දහම යයි කියමින් වෙනත් මතවාද කර ගහගෙන යන්නේ. අද වැඩි දෙනෙක් අමාරුවේ වැටෙන්නේ ධර්මය තම සිතට නොගලපා මුදලට වාසියට විද්‍යාවට, පහසුවට ගලපන්න යෑමෙන්, පරම්පරාවෙන් උරුම වෙවිච තෙරුවන් සරණත් නැතිකරගන්නාලු බව ඔවුන් දන්නේ නැහැ. පංචනිවරණ කියලා මුලදී සඳහන් කළේ මේ බාධකයන්ම බව කෙටියෙන් තේරුම් ගත යුතුයි.

ඇස, කන, නාසාදි ඉන්ද්‍රියයන් සහ එම ගන්නා අරමුණු සහ එයින් ඇතිවන විඤ්ඤාණයත් එයින් ලබන විඳිම් අපිට දුකට හේතුවන විදි නුවණින් දැන නුවණින් දැක තේරුම් ගන්නා විදි මේ සුත්‍රයෙන් පැහැදිලි වෙනව.

සමහරු ජීවිතයට ධර්මය ගලපන්න බයයි. අවිද්‍යාව කියන්නේ නොදන්නා කම නම්, විද්‍යාව කියන්නේ දැනුම නම්, අවිද්‍යා ප්‍රභාණය කියන්නේ නොදන්නා බව දුරු කිරීමයි. දුරු කිරීමටත්, ලබා ගැනීමටත් ,දුරු නොකිරීමේ ආදිනවත් ලබා ගැනීමේ ආනිශංසත් දැන ගත යුතුයි. ඒ සඳහා තම ජීවිතයම උපයෝගී කරගත යුතුයි. තම සිතම භාවිතා කළ යුතුයි. භාවිත සිතක් ලෞකික ලෝකෝත්තර දෙපැත්තම ඉක්මනින් වටහා ගන්නවා. එසේ නොවු ජීවිතයකට දේව බලයෙන්, ධන බලයෙන්, දේශපාලන බලයෙන් හෝ කුමන බලයක් තුළින් ආරක්ෂාව පැතුවත් අවසානයේ අසරණ වී මරණයට මුහුණ දීමට සිදුවේ.

අපේ මෙලොව ජීවිතයට මේ දහම ඉතා පහසුවක් සරල කමක් ඇතිකරනවා. තම පෞද්ගලිකත්වයට මෙන්ම ලෝකය සමග හැසිරෙන විටද, ඒ සරල කම නිසා ජීවිතය දිනා නුවණින් දැකීමට හැකි වෙනවා. ලෝකය සුන්දර ලෙස දැකිනවා. එවිට අනන්ත කාලයක් ලෝභය, තරඟව, මෝඩකම සමග තිබූ නැකම ඇත්වෙනවා. රහතන් වහන්සේලා සුන්දර වනය, ස්වභාව ධර්මය ප්‍රිය කලා. එහි නොඇලි විත්ත විවේකය ඇති කර ගත්තා. ඒතුළින් සිත ගොඩ නගා ගැනීමට පසුබිම හදා ගත්තා. අනිත්‍ය දේ අනිත්‍ය ලෙසට දැකලා සිත් නිවා ගත්තා. පසිඳුරන්, පිනවීමට වඩා සංවර කර ගත්තා. වත්මන් සමාජයේ අප ජීවිත අවුලෙන් අවුලට පත්ව ඇත්තේ විවේක සිත් ගොඩනගා ගැනීමට දිනපතා කාල සටහනින් එක තප්පරයක් වත් වෙන් නොකිරීමයි. එනමුත් අපි බෞද්ධයෝ යයි කියා ගනිමු. බෞද්ධකම යනු ගුණධර්මයයි. එය තම සිත තුළ දියුණු කරන දෙයක් මිස ලෝකයට පෙන්නන්නක් නොවන බව සිතට ගනිමු.

අද ලොව බොහෝ දෙනා බොහෝ දේට පුරුදු වී ඇත්තේ තම වගකීම හඳුනා නොගෙන වගකීම සම්පූර්ණ නොකොට කෙටි වැරදි මාර්ග වලින් තම අභිමතාර්ථ මුදුන්පත් කරගැනීමටයි. එයින් සිදුවී ඇත්තේ තව තවත් දුක ඉපදීමයි. ප්‍රශ්න වැඩිවීමයි, ගැටලු පැන නැගීමයි. මේ සඳහා හේතු වන කරුණු පහ නැවත සිතියට ගනිමු.

ආසාව , තරඟ, නිදීමත (= අලසකම), සිතේ විසිරීම, සැකය මේවාට වගකිවයුත්තේ කවුද? තමන්මය. එවිට ඉබේටම සිතිය පිහිටීම ඇති වී අවිද්‍යාව දුරුවී විද්‍යාව පහළ වේවි.

අප්‍රධානාරොහ ඔහුදා පදිපං න ගවෙසසථ අවිද්‍යා අන්ධකාරයෙන් පිබිතව සිටින ඔබ ප්‍රඥා නැමැති පහන නොසොයන්නේ මන්ද? අවිද්‍යා අප්‍රධානාරොහ දුරුලීමට ප්‍රඥා නැමැති පහන කුමක් හෙයින් නොදැල්වවු ද?